

ИЛЮСТРОВАННО МѢСЕЧНО СПИСАНИЕ

За туризъмъ, одиознание и литература.

— Редактира комитетъ. —

Година първа. ————— Книга четвърта

СЪДЪРЖА:

1. Конкурсь.
2. Н. Гешевъ. Да изучаваме природата.
3. Д. Добревъ. Пролѣтъ (стихотворение).
4. Мария Ханкелъ. Човѣкътъ обича ли природата?
5. Н. К. Коларовъ. Рила планина.
6. В. Гьоте. Природата.
7. Балмож. Чайка (стихотворение).
8. В. П. Желиховска. Зялцахъ и Шварцбахъ.
10. * * Рилскиятъ монастирь.
11. Вѣсти
12. Изъ свѣта и науката.

Издание на Плъвенското юнош. тур. дружество

„СТУДЕНЕЦЪ“

Продължава се подписката.

на

ИЛЮСТРОВАНОТО МЪСЕЧНО СПИСАНИЕ СТУДЕНЕЦЪ

за туризъмъ родинознание и литература

Въ списанието се застъпватъ:

ТУРИЗЪМЪ: описание на туристски излети и пътешествия; нрави, обичаи и всичко интересуващи туриста.

РОДИНОЗНАНИЕ: географски, природоописателни и народоописателни (фолклорни) очерки и скици.

ИСТОРИЧЕСКО и АРХЕОЛОГИЧЕСКО изучаване и описание на разни крайща и селища.

ИЗЯЩНА ЛИТЕРАТУРА — родна и чужда: стихове, разкази и пр. въ които се третира прѣдимно туризъма и родинознанието.

ВЪСТИ, — туристски и спортни, изъ България и и странство.

Списанието ще излиза всѣки мѣсецъ, освѣнъ юли и августъ, всѣка книга отъ по **16 страници**, съ хубави иллюстрации и винетки.

Годишниятъ абонаментъ е **15 лева**, за членоветъ на юнош. тур. съюзъ **10 лева**, — напълно внесени. Записалитъ се по-късно ще получатъ излѣзлитъ вече книжки. Отдѣлна книжка **2 лева**.

Който запиши **10 — 25 абонати** и напълно внесе стойността имъ, се ползува съ **10%** отстъпка, — надъ **25 абонати** **20%** отстъпъ. Абонаментенъ листъ се праща при поискване.

**Изданието на списанието е гарантирано
за прѣзъ цѣлата година.**

Материалитъ които сѣ пращатъ за печатене въ списанието трѣбва да сѣ правилно и четливо написани на едната страна на хартията, иначе не ще бждатъ разглеждани отъ ред. комитетъ. Прѣдпочита се авторътъ, да не се подписва съ псевдонимъ. Редакцията нѣма възможность да отговаря отдѣлно свѣкиму, а отдѣлъ „поща“ въ списанието не ще има: — одобренитъ материали ще бждатъ постепенно помѣствани.

Авторътъ, или прѣдводачътъ винаги да съобщава въ редакцията адреса си, тъй като на всѣки отъ когото има помѣстенъ материалъ ще бже пращанъ по-1 екземпляръ. Ръкописи не ще връщатъ.

СТУДЕНЕЦЪ

ИЛЮСТРОВАНО МѢСЕЧНО СПИСАНИЕ

ЗА ТУРИЗЪМЪ, РОДИНОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРА.

Година първа. || Плѣвень, априлъ 1920 год. || Книга четвърта.

КОНКУРСЪ

Редакцията на сп. „СТУДЕНЕЦЪ“ въ изпълнение задачата си, за популязиране българската природа—една отъ цѣлитѣ на Юношеския Туристски Сѣюзъ въ България,

Конкурсъ съ премия,

за най-доброто художественно описание на кжтъ отъ България.

Описанието трѣбва да не е по-голъмо отъ 6 до 8 печатни страници, да е написано съ официалния правописъ и да не е печатано. Ржкописа да е написанъ на пишуща машина и авторътъ ѝ да си постави псевдонимъ. Ржкописа да е придруженъ съ писмо въ което да е посочено сжщинското име адреса и ликътъ който да носи псевдонима на автора Конкурса ще трае 3 мѣсеца: априлъ, май и юни, слѣдъ което специална комисия, съставена отъ хора, признати въ литературата, ще се произнесе за отдѣлнитѣ описания.

ПРЕМИИТѢ СЖ:

I Премия 100 лв.

II Премия 50 лв.

III Премия по една годишнина отъ сп. „Студенецъ“ и сп.

„Младъ Туристъ.“

Въ конкурса могатъ да участватъ всички. Премиранитѣ описания ще бждатъ печатани въ списанието .

Отъ Редакцията.

Н. Гешевъ.

Да изучаваме природата.

Човѣкътъ е тѣсно свързанъ съ вѣчно менящитѣ се явления на природата. Не само физическитѣ, но и умственитѣ му способности изпитватъ по различенъ начинъ нейното влияние. Общия характеръ на извѣстна страна се отразява върху обитателитѣ ѝ; общото мирозрѣние на сѣверния жителъ, поради суровитѣ климатични условия на тия страни се много различава отъ това на южния жителъ. Когато дивия първобитенъ човѣкъ гледа съ страхъ на залѣзващото дневно свѣтило и приближаването на мрачната нощъ и повече се бои отъ природата, отколкото да я обича, културния—напротивъ—се стрѣми да вдигне тайната завѣса на природнитѣ явления, и по пътя на научното изслѣждане и естетично наслаждение да вникне и разгадае сжщността на природата и външната ѝ хубостъ. Изслѣдователя се мъчи да прослѣди нейнитѣ закони, за да отгатне вътрѣшното ѝ съдържание; благочестивиятъ наблюдателъ гледа на всичко едва ли не като на обекти, въ които се е отразило могществото и добротата на твореца; други се отнасятъ съ нѣжността на пантеиста къмъ живота на това цѣло; отъ което прѣдставляватъ една само нищожна частъ; художникътъ се стреми да възпроизведе впечатленията на душата си въ думи или образи. . . . А между това, при всичката тая задружна дѣятелностъ на изслѣдователя, наблюдателя, художника, природата играе незабѣлѣзано своята образователна и възпитателна роль.

И тази образователна и възпитателна роль на природата е оцѣнена добръ отъ всички тѣй, че дѣятелността на всички педагози, свѣтитѣ на всички ръководители на младото поколение, думитѣ на всички ония, които се стремятъ къмъ истинско положително образование на младото поколение—сж насочени къмъ една цѣль—първитѣ да остановятъ възпитанието на естествени, съгласни съ природата начала:—вторитѣ да вселятъ любовъ къмъ природата и да дадатъ потикъ на младото поколение да я изучава да я разбира да тълкува нейния тайнственъ гласъ.

Първитъ се провикватъ:—ако вие сте убѣдени въ значението на трудовото нагледно обучение ако за васъ има дълбокъ смисълъ изучаването на природата отъ самата нея, всрѣдъ нейния животъ и проявление на законитъ ѝ—оставете младитъ по често да я съзерцаватъ, тогава тѣ ще навикнатъ да разбиратъ връзката между отдѣлнитъ ѝ явления и четатъ историята ѝ — тъй поучителна и занимателна. Другитъ пъкъ казватъ: „истинското образование се състои въ това, щото човѣкъ да разбира природата, Запознатъ ли е малко съ нея, нѣма ли ясно прѣдставление за законитъ, които, я управляватъ—той страда и много страда“.

Каквато и специалност да има човѣкъ, какъвто култъ да гради, той трѣбва прѣди всичко да владѣе съврѣменото научно прѣдставление за природата. Трѣбва да знае, че въ всичко владѣе закона за непрѣкъснатостъта, за постепенното развитие, появяване и изчезване. Трѣбва да знае, че въ основитъ на всѣка наука лежатъ принципитъ и доводитъ на положителнитъ природни науки.

Да, нужно е и трѣбва да познаваме природата. А що ще рече да познаваме природата? Да познаваме природата ще рече, да сме убѣдени въ самобитностъ на всичко, въ творчата дѣятелностъ на природнитъ закони, въ нейното единство т. е. въ грѣенето на слънцето и растенето на цвѣтята, въ дѣвиженіето на водитъ, въ това на парахода и локомотива, въ хвъркането и пѣнието на птицитъ, въ разнитъ форми на живота и чеговитъ проявления, въ всичко това да съзираме материята и силата, като вѣчни и нераздѣлни субстанции. То ще рече да гледаме на всичко, като на форма създадена прѣзъ дългия пѣтъ на еволюцията, която като нѣкоя вълна се е задала отъ вѣчността ѝ къмъ тамъ отива—да считаме всичко за безъ начало и безъ край, и въ сжщото врѣме да мислимъ, че всичко е врѣменно, всичко се ражда и умира. Да познаваме природата, ще рече да разбираме нейния гласъ изказвамъ въ шума на листата, въ пѣсенъта на славея, въ рева на океана въ ехтенсто на буритъ, то ще рече, да прѣстанемъ да гледаме на хубавата моминска сълза: „като на прѣдметъ, който очаква само своето латинско название“, но напротивъ, нейниятъ животъ да пробужда цѣлъ строй нови идеи за онѣзи, които като управляватъ органическия миръ по неизбѣженъ начинъ го насочватъ къмъ съврѣшенството и хармонията. Да познаваме природата, ще рече, щото заглѣхналото кѣтче отъ нейната гора или изгорѣлата трѣва отъ нѣкои полски край, гдѣто сж се стѣпчили и приплѣли дивни трѣви, ту като разстилатъ широката си повърхнина на своитъ листа, ту като излеко се полюшватъ, ту като обхващатъ съ своитъ вилтиви нишки и се катерятъ по избраната си жертва, за да се прѣмѣстятъ отъ едно врѣхче на друго, но на всѣкъдѣ и въ всичко да изказватъ все едно и сжщо стрѣмление да завладяватъ колкото се може повече земя колкото се може повече въздухъ и свѣтлина—щото казвамъ тази обикновена картина да извика у насъ прѣдставление за оная широка и всеобща борба за сжществуване, която и въ живота на човѣшкото общество е засѣгната тъй, както и на всѣкъдѣ гдѣто има животъ—то ще рече, отъ самата природа да почерпимъ великата истина: живота е борба.

Да познаваме природата, ще рече да познаваме всички народи и племена, които населяват тукъ или тамъ земното кълбо всрѣдъ които се е зародила цивилизацията и които съ общи усилия носятъ на плѣщитѣ си гнѣздото, отъ което ще се чуе гласътъ на човѣшкото щастие; то ще рече, да познаваме сами себе си и личната си индивидуалностъ и зависимостта ѝ отъ природата и социалния животъ—да знаемъ мѣстото, което обитаваме, къмъ което се отправя погледа ни и движи мисълта ни—да познаваме естественитѣ условия, отъ живота на народа си.

Прѣдъ видъ всичко казано до тукъ отъ единъ мечтаелъ и любителъ на чувственитѣ наслаждения, който не е могълъ да усѣти свѣжия полетъ на съврѣмнената научна мисълъ—напразно ще очаква да научи отъ него тайната на човѣшкия животъ, смисъла на всичко съществуващо, ако пъкъ сте младежъ, които едва сега начева да мисли сериозно, ако встѣпвате въ царството на въпроситѣ и съмнѣнията—изучавайте природата—тя ще ви даде всички срѣдства да се разправитѣ съ тия въпроси и съмнѣния и тогава колчимъ се изкачите на високата планина, нѣма да се усѣщате близо до бога и чувате разгонването му за сътворението на човѣка—тази единствено нещастна тваръ всрѣдъ величието на вѣчно тържествующата природа—разстлана тогава прѣдъ твоитѣ очи ще извика въ тебъ спомена за дълбоката истина, изказана въ думитѣ на философа, вселената не е монархия, но една република, която почива върху най-широки демократични принципи“ т. е. че тя не живѣе и не дѣйствува подъ надзора на твореца—макаръ, и подъ свободното дѣйствие на законитѣ ѝ, поставени въ зависимостъ единъ отъ други. Тогава на човѣка и неговия животъ нѣма да гледате като на сѣнка въ царството на призрацитѣ, забулени съ мъгла, изпълнена съ загадки и нѣма да питате морето въ отчаяние.

Море, вълни стихии, безконечностъ.

Дълбоки бездни—безконечностъ!

Кажете ми: що е животъ?

Що е човѣкъ и кои го праща?

Въ свѣта за мъжки скръбъ и плачъ?

Защо той мрѣ и защо се ражда?

Кждѣ е висшата му цѣль?

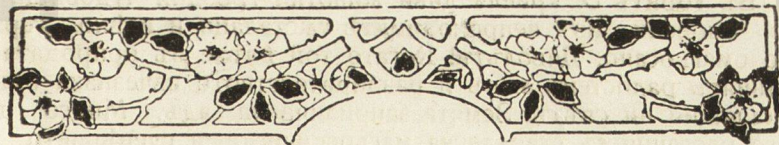
Да; И нѣма да ви тревожи тогава „голѣмия въпросъ“*

Карлово февруари 1920

* сп. Ученическа мисълъ год. I кн. V 1910 г. писмо отъ Шуменъ.

Н. Хр. Гешевъ.

Дим. Добревъ.

Пролѣтъ.

Спрѣха вече люти хали,
нѣма студъ и мразъ
топла пролѣтъ, съ бузи али
иде пакъ при насъ

По нивята, по полята
въ младитѣ гори
вредомъ цѣвнаха цвѣття
вредъ животъ кипи!...

Пролѣтъ!...пролѣтъ!...колко радость
намъ донесе ти.
колко пѣсни. смѣхъ и младость
и сладки мечти!?,.

Мария Ханкель.

Човѣкътъ обича ли природата?

Не винаги човѣкътъ е обичалъ природата, не винаги той се е възхищавалъ отъ нея. Въ нѣкогашнитѣ врѣмена той се страхувалъ отъ нея.

Какъвъ ужасъ напримѣръ е прѣдставлявало за него морето? То е разрушавало враговетѣ, то е съсипвало цѣли плодородни мѣстности, то заплашвало корабитѣ съ хиляди опасности, неговитѣ дълбочини криели страшни и отвратителни чудовища.

Не по малко страшни сж били за човѣка рѣкитѣ, върху чийто брѣгове той е живѣлъ; пролѣтъ тѣ образували пороища, заливали ливадитѣ и полетата, отнасяли мостове, разрушавали жилища.

Езерата съ своето непостоянство, съ внезапното потопяване на лодкитѣ сж прѣдставлявало сжщо така голѣма опасность. Срѣщу поройния дѣждъ и градушката, тѣзи неприятели на посѣвитѣ, нѣкогашниятъ човѣкъ е билъ безащитенъ. Съ какво е можелъ той да се омилостиви, да се запази отъ силата на природата? Той даде скжпи жертви, той принесе въ даръ на природата най-любимитѣ си, най-младитѣ си хора, но нищо не бѣ въ състояние да му спечели нейната милость.

Колко ужасна е била въ онова врѣме грѣмотевицата? Трепетенъ страхъ е обхващалъ човѣка прѣдъ вида на надвесенитѣ черни облаци, които сж били готови да изпратятъ на земята смъртъ и пожаръ. Огънятъ, макаръ и необходимъ е билъ опасенъ и страшенъ. Планинитѣ сж криели въ себе си само страхъ и никой не е смѣялъ да ги приближи. Жителитѣ на долинитѣ най-добрѣ отъ всички сж познавали тѣхната ярость.

Въ горитѣ сѣ криели диви животни грозни чудовища и дяволѣ сновели изъ непроходимитѣ гжсталаци и всѣко дърво е било омагьосано. Дяволътъ! Когато той влѣзе въ природата послѣдниятъ радостенъ лжчъ и разбирателството изчезнаха отъ заобикалящия ни свѣтъ! Земята заприлича на адъ. Много цвѣтя, много растения съ станали за магьоснически, а суевѣрието хвърлило дебела, тъмна покривка върхо човѣшката душа. Сладката, спокойната нощъ стана и мрачна и тъжна. Труповѣтъ напущали своитѣ ковчежи всрѣдъ нощнатата тъмнина скитали между заспалитѣ гробове. Луната причинявала безграниченъ страхъ, а появяването на кометитѣ прѣдизвѣствявало чума или война.

Кой ни извади отъ това болно и срамно положение. Кой ни прѣдстави природата въ друга по радостна по свѣтла форма? Заслугата за права се пада не върху нѣкоя отдѣлналичностъ а върху цѣлото човѣчество, което посрѣдствомъ своитѣ поети и учени откри истинския пѣтъ.

Първи поетитѣ почнаха да гледатъ на природата друго яче. Въ нея тѣ вече не виждаха само опасности, за тѣхъ ужаситѣ бѣха покрити съ розовъ вуалъ и тѣ почнаха да пишатъ весели разкази за нѣкогашнитѣ врѣмена, почнаха да говорятъ за Феи и нимфи, за ехото, което отражаваха чуднитѣ канари, за небесната джга. Тѣ нарекоха слънцето „нашата майка“, луната „приятелъ на мечтитѣ, звѣздитѣ „наши братя и сестри“

Но поетигѣ биха останали безъ успѣхъ, ако нѣмаха помощта на ученитѣ и откривателитѣ Търпеливо и съ безброй опититѣ успѣха да откриятъ природнитѣ закони и да побѣдятъ свинкса, нареченъ Природа. Слѣдъ като грѣмотевицата бѣше хваната страхътъ все по-вече се намаляваше смѣло човѣкътъ покоряваше една слѣдъ друга природнитѣ сили и ги употребяваше за доброто на човѣчеството. Телескопътъ и микроскопътъ заедно съ фотографията ни показатъ най-интимнитѣ тайни. Сега ний свободно можемъ да наблюдаваме зародиша, смъртта и вѣчното измѣнение. Тайнствеността е разбрана, неизвѣстни истини сж намѣрени и всичко, което не забикаля за насъ е просто и въ него ний не виждаме нищо чудовищно. Онази скрита сила, която е изпращала отъ небето смъртоносни стрѣли и всѣвала ужасъ за насъ вече не сжествува. И има ли защо слѣдъ това да се страхуваме? И страхътъ изчезна отъ свѣта, така както изчезватъ облацитѣ прѣдъ слънцето. Поетътъ сега вече свободно и безгрижно може да възпѣва великитѣ творения на природата, безстрашното сърдце да се слива въ една хармония съ нея, да чувствува нейната хубостъ и ний — смѣло да заявимъ: „Човѣкъ обича природата“.

Отъ Esperanto.

Симеоновъ. А.

Н. К. Коларовъ

Рила планина.

Най-дивната, най-страшната и най-масивната българска планина е Рила.

На двѣ морета вода праща; на четри страни рѣки отъ нея текатъ. Нейнитѣ кристални води напояватъ най-плодороднитѣ ни полета и долини. По нейнитѣ високи канари и върхове волни орли царуватъ. Изъ трѣвиститѣ поляни жално-гледни сърни скачатъ, а по остритѣ камънаци, като стрѣли вилнѣятъ дивни кози. По бороветѣ на гориститѣ усои и прсои сутрина рано фазани и красиви пѣтли пѣятъ. Въ сълзиститѣ морски очи нощъ по глуха доба русалски се къпятъ. И бурни, и вихри хора послѣ извиватъ, дордѣто мѣсечко въ езерото се оглежда Тукъ по обширнитѣ и

Снимка Н. Тодоровъ.

Рила,—голъмото рибно езеро

високи стени тлъсти овци пируватъ, а татъшка гривести коне крѣпко дигнали глави на воля вилиятъ.

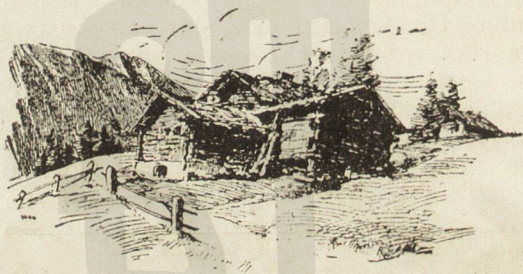
Всичко е здраво и волно въ нея. . . .

Дивни сж рилскитѣ красоти!

Хиляди крѣсливи поточета напомнятъ за млади невръстни години,—тучни поляни навѣватъ сладка тѣга; въ обширни гори-сти долини блаженство блика, кристалнитѣ езера сребристо лазу-ра открояватъ, по остритѣ върхове волността ее чувствува, като **тази** на летящия въ висящъ надъ тебе орелъ.

А прѣзъ лунна нощъ всрѣдъ нѣкоя долина г'а запънешъ: „Планичо, Рило, колко си, Рило хубава“, и ехото на срѣщния връхъ повтаря „хубава“—тогазъ, сърдцето ти се облива съ радо-**сть** и величие.

Па сутринъ „прѣди изгрѣвъ слънце“ отъ Мусалла г'а съ единъ погледъ цѣла България обгръщашъ?? Ей татъкъ едвамъ се съзира Дунавъ, понасамъ Балкана, на татъкъ блѣстяща ивица —Черно море—отсрѣща на единъ слогъ Витоша, насамъ Пиринъ, и. . . О, тогазъ—Орле, дай ми крилетѣ си!

В. Гьоте.

Природата.

Природата! Тя ни обвива, тя ни притиска отъ всички страни; колко безсилни сме ний, да отстранимъ нейнитѣ обятия, или да вникнемъ по-навѣтръ въ нѣдрата ѝ! Съвсемъ ненадѣйно, тя ни повлича въ вѣчното си колело и продължава пътя си, като ни напуска тогазъ, когато обезсилени паднемъ.

Ето я, вѣчната създателка на формитѣ! Днесъ сжществуващото, по прѣди то е нѣмало; което е било, никога вече не ще го има; всичко което днесъ е ново, утрѣ ще остарѣе.

Всичко кето че ли тя прѣдоставя на индивида, а никаква гри-жа нѣма за него. Вѣчно твори, разрушава безъ отдихъ, а работ-ниците ѝ сж неизвѣстни. Рожбитѣ, дѣлата сж прѣдъ насъ: но гдѣ е майка имъ? Художникъ, на когото никой не може да съперничи. отъ най-простия материалъ почва и до край отива—съ най-голѣмо разнообразие. Безъ усилия достига най-голѣмо съвършенство; съ единъ само замахъ и най-труднитѣ проблеми за нея сж разрѣшени.

Нейнитѣ творения иматъ свой индивидуаленъ характеръ и всѣко нейно явление е самобитно, при всичко, че помежду си, творенията ѝ сж единни.

Единъ животъ има тя, една цѣль и едно вѣчно движение.

Безъ отдихъ се видоизменява. Почивка тя не познава, даже и понятие нѣма за нея. Стжпкитѣ ѝ сж отмѣрени, изключенията рѣдки, законитѣ постоянни.

Всѣко дѣте може да ѝ дава каквѣто си иска моделъ: тя му позволява. Всѣки глупецъ може да я подложи на критика, сто пѣти да мине безсмыслено по нея и пакъ нищо да не види. Тя е довольна отъ всичко и винаги си получава своето.

Човѣкъ се покорява на законитѣ ѝ и тогава даже, когато иска да имъ се противопостави; даже и когато сме въ борба съ нея, ний ѝ помагаме. Най-хубавото е това, което тя прави. Понѣкога тя закъснява, за да я желаемъ; и побѣгва, да не ѝ се наситимъ.

Думи и езикъ за нея сж непознати, но тя е създателка за сърца и езици, посрѣдствомъ които чувствува и говори. Нейния вѣнецъ — това е любовта; само чрѣзъ любовта ний можемъ да я доближимъ.

Нѣколко капки огъ чашата на любовта за нея тегнатъ повече, отколкото единъ цѣль животъ.

Нека я обичаме, за да ни обича!

Прѣведе. Ат. Ташковъ.

Балмонтъ.

Чайка

Чайка съ викове тжжни се носи въ простора
Надъ хладния морски предянь.
Отъ гдѣ ли тя иде? Защо? Защо нейнитѣ крѣсци
Лъхатъ безкрайна печаль?

Просторъ безконаченъ. Навѣсено сиво небе.
Съ пяна покрити се гонятъ вълна слѣдъ вълна.
Вѣтрътъ сѣверний вий, и ридае безумната чайка.
Бездомница чайка въ далечна страна.

Прѣвелъ: Н. К.

В. П. Желиховска

Залцахъ и Шварцбахъ.

Азъ съмъ пжтешествувала много по Европа, дълго врѣме съмъ живѣла въ Кавказъ, виждала съмъ много диви и величествени природни зрѣлища, но никога не ми се е случвало да видя такава диво, внушающе ужасъ, мѣсто, като изворитѣ на Залцахъ, съ планинския проходъ Пасъ-Луегъ, въ югозападна Австрия.

Шомъ като излѣзохме отъ колата, която ни доведе отъ градеца Голингъ въ дълбочината живописния проходъ, веднага стѣпихме на височината, по която може да се изкачва само по стѣпала набити отъ дебели дървета въ скалиститѣ издатини, по мосчета прѣхвърлени надъ пропаститѣ. Алпийското общество внимателно и добросъвѣстно се грижи за пжтищата, перилата и мостоветѣ и по най-непристѣпнитѣ височини, така че, почти всички алпийски височини сж достѣпни даже и за женитѣ и дѣцата.

Деньтъ изглеждаше отъ рѣдкитѣ по тѣзи мѣста, дъжделиви въ юний и юлий, и ни съ удоволствие встѣпихме подъ синята сѣнка на гората, покриваща долнитѣ склонове, задъ които сега се скриваха побѣлѣлитѣ отъ снѣгъ купчини скали **Тененгебирге**.

Но не за дълго: веднага трѣбваше да излѣзнемъ на южния склонъ и да слизае надолу по безкрайни дървени стълби, които водятъ на дъното на прохода, искахъ да кажа, но се спирамъ, спомнейки си, че колкото и дълбоко да се спускахме, като че ли въ самата прѣисподня, то и на най дълбокото мѣсто, като гледахме надолу, прѣдставляваше ни се недостигаема дълбочина.

Тя се показваше още по дълбока и страшна, на това, че трѣбваше да се гледа въ нея прѣзъ тѣснитѣ пукнатини на скалитѣ, между грамадни камъни, надвиснали надъ бездната.

Тамъ, въ полутѣмнината се извършваше нѣщо тайнствено, внушающе недовѣрие и неволенъ страхъ. Прохода до толкова е дълбокъ, тѣсенъ и затѣмненъ отъ надвисенитѣ дървета, че въ него свѣтлината и безъ това е малко. Но въ тѣзи послѣдна дълбочини, подъ тѣзи извити коридори, промити между камънитѣ, а по нѣкога издѣлбани и въ цѣлитѣ скали, слънцето не достига никога. Отъ височината на стълбитѣ и дъсченитѣ мостове, висящи надъ бездната, надъ недостигаема дълбочина, виждашъ какъ тамъ въ впадинитѣ, ямитѣ и дупкитѣ, издѣлбани отъ водата, клокочи, кипи и се върти въ облакъ отъ капчици, нѣкоя тъмна свирѣла сила.

Страшно е, но те привлича да гледашъ тази грозна сила,

безпрѣстанно тегляща се къмъ свобода, вѣчно кипяща, вѣчно изпълваща съ ревъ и грохотъ прохода.

Изворитѣ на Залцахъ, вѣрно сж наречени: Savzack Ofen.

Това сж настоящи подземни печки въ които „шумятъ и кипятъ котли“.

Изкачихме се на стръмнината отъ другата страна на кжщата-кждѣто продаватъ фотографии и разни дреболии; намѣрихме тамъ нашия коларъ въ дълбочината на прохода Пасъ-Луегъ, знаменитъ по битката между тукашнитѣ жители и войскитѣ на Наполеона въ 1809 год. Повече отъ 900 французи сж паднали въ този тѣсенъ планински проходъ Въ паметъ на падналитѣ отъ двѣтѣ страни войници, тукъ е издигната малка живописна черква отъ гранични плочи.

Страшна е водата, която работи въ подземнитѣ дълбочини, въ тайствения полумракъ Въ сжшия день ние видѣхме на другата страна на Залцахъ великолѣпния водопадъ Голингъ, или Шварцбахъ-файль, който пада на три пжти отъ височина 170 метра.

Изкачването до него е много по лесно, а видѣтъ на бѣлоснѣжния, искрящъ на слънцето, съ цвѣтоветѣ на джгата, водопадъ, внушава възторгъ, а не страхъ.

Жално е че нѣма мѣсто, отъ кждѣто да се вижда цѣлия водопадъ: той е твърдѣ високъ, закритъ отъ планината и горитѣ.

Отначало, по прохода, виждате само кипящия планински потокъ който съ все по-голѣма сила прѣскача отъ камъкъ на камъкъ.

При кжсиятъ завой на пжтеката, вие изведнѣжъ сте обхванати отъ хладъ и водни капчици, и ето, прѣдъ васъ, долния край на водопада пада на чудни прозрачни струи отъ височина 42 метра.

Тука князь Шворценбергъ, прѣди единъ вѣкъ, поставилъ мизеренъ паметникъ съ надгисъ, че е въздигнатъ „за благодарностъ на величието на природата“

Това е само подножението на водопада. Вие се изкачвате по безкрайна извита пжтечка, която често се прѣвръща въ стълба, а на дѣсно отъ васъ, потокътъ продължава да пада по грамаднитѣ камъни и зеления мѣхъ, до като прѣдъ очитѣ ви не се прѣдстави неочаквано зрѣлище: прѣдъ васъ вече не е водопадъ, и не прозрачни струи а грамадна естествена арка въ скалата. Цѣла изпълнена съ бѣлоснѣжна, изпъ трена отъ цвѣтна джга, мъгла

Горниятъ край на Шварцбахъ, пада задъ арката съ такава сила, че водата му се прѣобръща въ мъгла въ която слънчевитѣ лжчи образуватъ многоцвѣтни призми. Надъ величествената арка, и около васъ тъмнитѣ гори се изкачватъ все погорѣ и погорѣ, и всѣки завой на пжтеката ви открива нови, чудни изгледи на водопада, на долината долу, на заобикалящитѣ я планински, изпъстрени съ селца, замъци и черквици.

Ние направихме нѣколко завой; арката вече е подъ насъ, но затова пжкъ прѣдъ очитѣ ни е равна, бѣла маса вода падаща сега отъ двойно по голѣма височина,—като че ли това е вѣнчалното було на невѣстата на нѣкой великанъ,—отъ горѣ прорѣзана съ мостъ, висящъ надъ бездната, и закрѣпенъ на двата брѣга, като че ли случайно, тъкмо надъ скалата, подъ чийто сводъ блѣстятъ

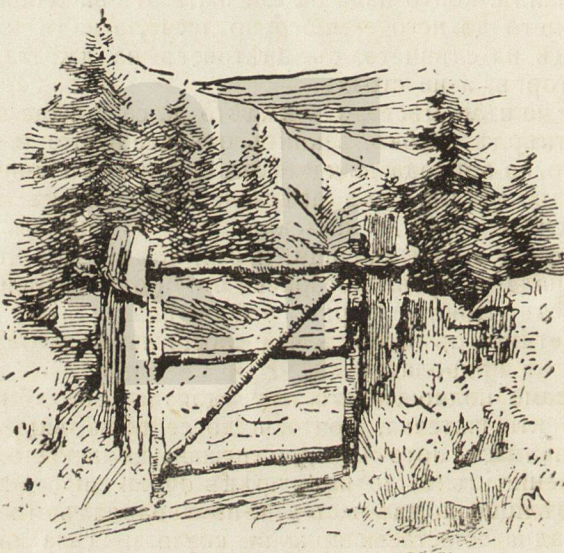
джги Отъ него вие виждате два водопада—надъ себе си и подъ себе си....

Страшно е да се седи надъ шумящата бѣлоснѣжна бездна, въ която е така красиво, така плавно тече сѣкашъ водата, че ви прилича така къмъ нея, сѣкашъ ви мами въ своитѣ чисти, хладни обятия, сѣкашъ ви кани да се спусните заедно съ нея....

Смѣснитѣ жители, любители да се пързаятъ прѣзъ зимата по снѣжнитѣ планини, чийто се явява, такова неотразимо желание да се „спуснатъ“, че е опасно да имъ позволяватъ изкачването на този мостъ.....

Има разбира се и легенда за потъналата невѣста.....

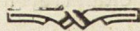
Прѣведе: Н. Нейковъ.

КОКИЧЕ.

Пече слънце подранило,
И топликъ разлѣ,
Съ тиха пѣсень вѣтрецъ мина
Надъ наш'то поле.

И кокичето заспало,
Чу прѣзъ зименъ сънь
На лжчитѣ животворни
Дрезгавия звънъ.

То професоръ Милстичъ,
Шишмановъ, Бобчевъ и пр.

Рилскиятъ монастиръ.

Основателъ на тоя най-величественъ по своята архитектурна цѣлншность, а още повече по блѣсковото си историческо минало български монастиръ се счита св. Иванъ Рилски, роденъ около 876 г., въ врѣмето на царъ Бориса и умрѣлъ на 19 октомври 946 г. въ пещерята си, дѣто е сега черквицата при старата постница на Рилския монастиръ.

Споредъ монастирскитѣ прѣдания, най-стария монастиръ се намиралъ не гдѣто е сега, а на ливадата прѣдъ постницата на св. Лука.

Какви сж били тогава монастирското здание и черквата, не се знае, ала е твърдѣ вѣроятно, че не сж били нѣкои яки, и моментални сгради. Слѣдъ битката при Велбуждъ въ 1330 г., Рилската област за нѣколко врѣме попаднала подъ властѣта на сръбския владѣтель надъ Струмица и Мелникъ—Хрелъ войвода. Наскоро той обновилъ монастиря, издигналъ хубава каменна черква и монастирско здание, а на единъ отъ жлитѣ на зданието, издигналъ висока масивна кула—Хрелюва кула, която и сега още стои въ монастирския дворъ. Тя е четирижгълна висока до 25 метра и е раздѣлена на петъ етажа. На най-горния се намира малкъ паралеленъ, „храмъ прѣображенія“, гдѣто се пази и една стара икона на св. Богородица. По прѣдание ужъ даръ отъ византийския царъ Мануилъ Комнинъ. Най-долния етажъ на кулата е билъ подземна пещерница. Отъ единъ надписъ на южната страна на кулата най-отгорѣ се вижда, че кулата е била построена въ 1332 г. (надписътъ е отъ въздани въ стѣната тухли, слѣдов. отъ врѣмето, когато е издигната кулата).

Издигнатата сжщеврѣмено съ кулата пакъ отъ Хреля черква, която е уцѣлѣла до 1834 г., когато е била съборена, за да направи мѣсто на сегашната черква, е била спорѣдъ думитѣ на отца Теофита „прекрасна“, подобна на „Хилendarската черква“ и пр., само че била много по-малка отъ сегашната, вамъ Хрелъ слѣдъ като се покалугерилъ, живѣлъ въ монастиря 11 години, тукъ умрѣлъ.

й билъ погребанъ въ черквата. Плочата съ надгробния му надписъ разлупена на нѣколко парчета и непълна, до сега още се пази въ монастирския музей. Споредъ надписа, Хрель умрѣлъ въ 1343 година.

Прѣзъ врѣме на падането на България подъ турцитѣ и Рилския манастиръ билъ съвършено опустошенъ и разоренъ. Само кулата и черквата поради якия си строежъ устояли на разрушението и пожара и дълго врѣме стояли така запуснѣли, всрѣдъ буренясалия нѣкогашенъ монастирски дворъ. Така се изминали около 50 години. Точната година на подновяването не се знае тогава били прѣнесени и мощитѣ на св. Ив. Рилски въ манастира, какъвто се пазятъ и до сега.

Слѣдъ това вече турскитѣ султани се отнасяли доста добръ спрѣмо манастиря и сж му давали фермани, повечето отъ които и до сега се пазятъ въ монастирската библиотека. На и околнитѣ турци се отнасяли съ уважение къмъ монастирскитѣ права и имоти. Манастирътъ е ималъ свой метоси по цѣла България и на нѣкои мѣста вънъ отъ нея. Той е билъ независимъ и спрѣмо властта на епископитѣ. Поради това, той успѣлъ непрѣкъснато да пази своя старъ, чисто български характеръ и въ богослужението, което винаги се извършвало на славянски езикъ.

Но прѣзъ втората половина на XVII вѣкъ, Рилския манастиръ много пострадалъ отъ кърджалии и разбойници. Въ 1778 г. една арнаутска чета отъ около 30 души го нападнала и слѣдъ като го ограбила, подпалила го. Послѣ и прѣзъ 1818 и 1821 година манастирътъ много пострадалъ при все това той можалъ да проживѣе до 1833 год. когато силенъ пожаръ погълналъ почти цѣлото монастирско здание. Но и това нещастие имало добри сетини. То дало поводъ на енергичното тогава братство, между които е билъ и Неофитъ Рилски, да поднови манастира и да го направи такъвъ, какъвто е сега.

Фермантъ за новата постройка на черквата и монастирското здание билъ издѣйствувалъ отъ отца Неофита, който билъ пратеникъ на манастиря въ Цариградъ, като е много помогналъ за това и Стефанъ Богороди.

Било рѣшено да се построи нова, по-голяма черква, поради което трѣбвало да се събори старата тъй както тѣсното мѣсто никакъ не позволявало да се постъпи иначе. Сегашната черква е почната въ 1834 г. и изградена въ 1838 г. но слѣдъ като се свършила зидарията, трѣбвало да минатъ още 20 години, докато се довърши и украси черквата отвънъ и отвътрѣ. Тя е посветена на св. Богородица. Не малко трудъ и разноси сж отишли и докато се изгради монастирското здание, което извѣтрѣ, отъ двора прави много красиво впечатление съ своитѣ колони и сводове. То има видъ на неправиленъ четиригълникъ, всрѣдъ който се намира черквата съ кулата. Тѣснотата на мѣстото не е позволявала да се изкаратъ стѣнитѣ на монастирската сграда на правиленъ квадратъ. Най-старата стѣна е сѣверната, дълга около 120 крачки останала цѣла отъ врѣмето прѣди пожара въ 1833 година.

(Слѣдва)

В Ъ С Т И.

Умоляват се всички туристски дружества, членове на Ю. Т. Съюзъ, да съобщат въ редакцията отъ гдѣ сж възъха името на дружеството сили като за цѣльта на кратко опишатъ мѣстността и дадатъ нѣкои кжси подробности. Всички получени такива отъ идния брой ще почнатъ да се печататъ въ списанието.

Въ редакцията ни се получи писмо отъ г-нъ Професоръ Шишмановъ. Между пожеланията си, той казва:

„Продължавайте да култивирате у младежъта любовъ къмъ родната земя и покажете я въ всички нейни прѣлести; покажете я и на старитѣ, за които продължаватъ да вжсатъ меланхоличитѣ и изобличителни думи на поста:

„Доволно е че давамъ покривката и хлѣба.

И ний въ тебе, майко, ше умремъ чужденци“

Г-нъ Шишмановъ завършва писмото си съ надѣждата, че Ю. Т. Съюзъ ше вземе най-живо участие въ двойния юбилей на пѣвецъта на българската природа—Ив. Вазовъ, който ше се празнува най-тържествено тая година.

Излетъ-срѣща. По инициативата на Плѣвненския клонъ „Студенецъ“ и съ съгласието на Луковитския—Златенъ Панечъ, ше стане срѣща прѣзъ великденската ваканция въ гр. Луковитъ. За срѣщата сж поканиени и клоноветѣ отъ Орѣхово, Враца, София, Мездра, Тетевенъ, Фердинандъ, Лѣсковецъ, Търново, Гор. Орѣховица и Сухиндолъ. Тя ше стане на 14, 15, и 16 априлъ т. г. Ше се размѣнятъ мисли отъ клоновъ и съюзеиъ характеръ. Взети сж отъ страна на Луковитския клонъ всички мѣрки за доброто посрѣщане и разквартируване на гоститѣ.

„сп. Младъ Туристъ.“ —органътъ на Ю. Т. Съюзъ почва отъ м. май т. г. своята VI годишнина. Списанието ше излиза съ голѣми промѣнения и подобрения въ програмата. Годишенъ абонаментъ 25 лв. Дългъ е на всѣки туристъ да бжде неговъ абонатъ.

На 21 мартъ т. г. въ София стана

тържественото откриване на футболния сезонъ. Сезонътъ се откри съ игра при стечението на много народъ.

Дружеството за умствено и физическо възпитание

„Полезни игри“ въ гр. Плѣвненъ което бѣ спрѣло врѣменно да работи, се отладе отново на трѣскава дѣятелностъ.

„Хигиената на туриста“. Въ редакцията ни се намира книгата „хигиена на туриста“ отъ Дръ П. Ив. Стояновъ; издание на Софийското Туристско Д-во „Ал. Константиновъ“. Книгата съдържа доста полезни съвѣти за всѣки туристъ и едвали не е първата книга по рода си на български езикъ. Струва 3 лв. и се изписва отъ редакцията на сп. „Студенецъ“ и отъ Софийския клонъ „Витоша“ (Н. Божиновъ, солунска 30).

Една неотбѣлѣзана книга. Почти неотбѣлѣзана остана изѣлѣзиятъ прѣзъ 1918 г. Географски рѣчникъ на България, Македония Добруджа и Поморавия отъ Ж. Чанковъ.

Макаръ и много късно, ние ше направимъ тукъ нѣколко бѣлѣжки за този цѣненъ трудъ.

Рѣчникътъ, както това допуска и авторътъ въ прѣдговора си наистина съдържа нѣкои неточности и непълноти. Дългъ на всѣки туристъ, на всѣко туристско д-во—не ше посочваме на всѣки учащъ се и на всѣки българинъ, имащъ възможностъ да стори това,—да укажатъ на автора тия послѣднитѣ, за да бждатъ взети подъ внимание при едно второ издание на това съчинение, тъй необходимо за всѣки учащъ се, туристъ, пътуващъ, и желаещъ да познава родната си земя българинъ.

Особенно туристскитѣ два нека кажатъ авторитетната си въ случая дума, като всѣко д-во назначи по една комисию отъ свои членове, най-добръ познаващи района на дѣйността на д-вото, която внимателно да проучи рѣчника и положително констатиранитѣ неточности, и непълноти за района на д-вото и дори за по далечни мѣста-съобщии на автора. Горѣщо прѣпорѣчваме рѣчника и пожелаваме думитѣ ни, да не останатъ безъ резултатъ.

Н. К.

Изъ свѣта и науката.

Финландия, новообразувана държава прѣз тази война е прочута съ своитѣ езера и красива природа.

Jmatra, най-пълноводниятъ водопадъ въ Европа е едно отъ рѣкнитѣ творения на финладската природа. Върху неговия брѣгъ е построенъ Туристически хотелъ, а върху бучащитѣ и пълни вълни е прѣхвърленъ желѣзенъ мостъ. Водопадътъ е заобиколенъ съ разкошенъ паркъ, който носи навсѣкждѣ слѣди отъ културната човѣшка ржк.

Punkaharju прѣдставлява отличенъ, идеаленъ пейзажъ срѣдъ спящо езеро. Дългъ 7 км. и съвършено тѣсенъ островъ той върли като мостъ между двата брѣга на езерото. Последното е устѣяно по срѣдата съ малки островчета — покрити съ вѣковни борове. Гледката е особено красива въ лѣтнитѣ вечери, когато лжчитѣ на залезащото слънце къпятъ старитѣ борове, а езерото стои неподвижно всрѣдъ пълна тишина.

Забѣлжителна сжще и планината **Koli** покрита съ брѣза, обикновена и тъмно червена елха. Отъ нея се открива хубава панорама на гори, езера, планини.

Горитѣ на островъ **Punkaharju** сж спасена отъ изсичане, благодарение грижитѣ на мѣстния административенъ чин. Кайнадеръ чийто заслуги се признаватъ отъ всички.

Изъ „**Esperantista Finlando**“

Мѣстото на Содомъ и Гоморъ. Негостоприемно е Мъртвото море. Всѣки животъ умира въ водитѣ му. Всѣко растение се изсушава отъ отровнитѣ му изпарения. Рѣдко пустинитѣ му брѣгове се спохождатъ отъ пѣтници, а още по-рѣдко отъ ученъ изслѣдователъ. До скоро учениѣ гледаха съ прѣзрение на всѣка експедиция къмъ мъртво море. Само двама американски учени се рѣшиха подробно да изучатъ брѣговетѣ на мъртво море, за да опрѣдѣлятъ мѣстото на Содомъ и Гоморъ.

Годѣмъ брой учени мислѣха за безосновна легенда загинването на тия библейски града. Други учени пъкъ сж

на мнѣние, че Содомъ и Гоморъ сж се намирали на сѣверния край на мъртво море и сж загинали отъ запален нефтъ. И днесъ това се случва въ Баки и Техасъ. Трета група учени пъкъ поткрѣпватъ истинността на арабскотъ прѣзание. То казва, че Содомъ и Гоморъ се намирали на югъ и че загинали вслѣствие на вулканческою зригване. Учениитѣ не сж съгласни съ последното. Тѣ прѣдполагатъ, че градоветъ сж загинали отъ запалени газове.

Сиорелъ Елсфортъ, единия отъ двамата аериканска учени, всички тия хипотези сж погрѣшни. Мѣстото на Содомъ трѣбва да се търси на югъ подъ развалинитѣ на Шуваймехъ. Елсфортъ казва: „Очудихъ се, като срѣснахъ между тия развалини късове отъ застигнала лава. Стариятъ шейхъ, който ни придружаваше, потвърди че се намираме на мѣстото на Содомъ. Рѣшихъ веднага да намѣря мѣстото отъ какъто е изтичала лавата. На три километра отъ развалинитѣ открихъ единъ малкъ вулканъ. Отъ тамъ е текла лавата, която се е събрала на едно мѣсто, е образувала хълма до Шуваймехъ „Шувайръ“.

Развалинитѣ на Шуваймехъ по казватъ гдѣ е билъ водомъ, Гоморъ трѣбва да се дири наблизо до него подъ хълма, образуванъ отъ натрупалата лава, Лавата не могла да стигне до Зоаръ, днешния Шувайръ, кждѣто Лотъ е избѣгаль прѣди да се скрие въ прочувата пещера, Американцитѣ намѣрили и влизали и въ тая забѣлжителна пещера.

Падащата камбанария въ Архангелска. Всѣкой е слушалъ за знаменитата наведена кула въ Поза. Въ Архангелска има сжщо подобна падаща кула камбанария. Тя е построена прѣзъ 1758 съвършено права. По неизвѣстни причини тя вече отдавна е наведена. На лона всѣка година се увеличава некомпанията, която прѣгледала камбанарията намѣрила здравината ѣ сигурна падането невъзможно.

Редакцията ще прѣдпочита описания на мѣсности изъ България, особено ако сж придружени съ нужнитѣ добръ направен фотографии. Ще се помѣстватъ сжщо винети, скици на мѣста изъ България. Слѣдъ излизането на четвъртата книга подписката за абоната на списанието се прѣпращава. Ония които, иматъ събрани абонаменти да ги прѣкрѣятъ най-късно до тогава въ редакцията, читалищата и ония които сж получили излѣзлитѣ вече книги отъ списанието, да поѣрзатъ и внесатъ въ редакцията абонамента си. На всички заедно съ четвърта книга отъ списанието ще ожде изпратена квитанция. На неплатилиѣ абонамента си, ще ожде сирѣко изпращането на списанието. Ако не желаятъ да го получаватъ, да повърнатъ веднага обратно пратенитѣ книжки.

Редакцията не ще пожали никакви сръдства за подобрене на списанието. Всички мнѣния цѣлящи това, ще бждатъ взети подъ внимание.

Всички, които сж получили абонаменти листове, да ги върнатъ въ редакцията заедно съ събранитѣ абонаменти, като задържатъ 10% отъ сумата, ако абонаментитѣ сж 20—25 и 20% ако сж повече.

За рѣчна продажба на списанието на настоятелитѣ се прави отстъпъ 10% до 25 книги и 20% за повече. Смѣтките си настоятелитѣ трѣва да уреждатъ най-късно до 20. число на всѣки мѣсець, до тогава се приематъ обратно непродаденитѣ книжки.

За настоятели се прѣдпочитатъ: клонове отъ юнош. туристски сѣюзъ, спорни дружества, културни или ученически дружества; при нѣмане такива, ще се приематъ отдѣлни личности.

Ония дружества, до които е пратено списанието да съобщатъ веднага въ редакцията, че приематъ настоятелството и да влѣзатъ въ изпълнение на задълженията си, иначе не ще ги считаме за настоятели и ще прѣстанемъ да имъ го пращаме. До 20. число на всѣки мѣсець да съобщаватъ по колко екземпляра да имъ се пращатъ отъ слѣдната книга: Нерѣдовнитѣ настоятели ще бждатъ смѣнявани.

Приематъ се за печатене на външнитѣ листове на списанието подходящи обяви, по 25 стот. на см. за една публикация,—за повече публикации по споразумение. За събрани обяви—10% отъ стойността имъ.

Всѣка пратена сума да се придружава отъ пояснително писмо.

Адресътъ на Плѣв. юношеско туристско дружество е: Дружество „СТУДЕНЕЦЪ“—Плѣвень.

Наскоро излиза книга пета отъ списанието: настоятелитѣ веднага да съобщатъ по колко екземпляра да имъ се пратятъ.

Г.....

улица.....

гр.....

НОВО!

НОВО!

Въ книжарница „ТЕМЕНУГА“

на

ТРИФОНЪ ИВАНОВЪ-ПЛЪВЕНЪ.

ще намѣрите всички канцеларски училищни потрѣби и книги за четене.

Всички поръчки се изпълняватъ бързо и акуратно.

МЛАДЪ ЧИТАТЕЛЪ

(ИЛЮСТРОВАНА ЮНОШЕСКА БИБЛИОТЕКА)

година II, абонаментъ 15 лева.

Излѣзлитъ до сега № № между друго съдържатъ:

1. Иква (изъ живота на ескмоситъ) 2.50 лв.
2. По алпийтъ (интересна екскурзия) 2.20 лв.
3. Летунъ (историята на единъ пощенски гълъбъ—биологически разказъ)—2.50 лв.

Диогенъ (какъ трѣбва да се живѣе — увлѣкателно учение въ разкази и разговори на оригиналния гръцки мждрецъ Диогенъ)—4 лв.

5. Циклони (понятие за тѣхъ, грозни опустошени, живи примѣри | чераенъ дъждъ, дъждъ отъ животни и пр.)—3 лв.

Доставя „СТУДЕНЕЦЪ“.

Отдѣлна книга 2 па.

печат. Данаиловъ—Плѣвень.